

Genomsnittligt allmänmedicinskt specialistarbete i Sverige

Det allmänmedicinska specialistarbetet i Sverige skiljer sig från de flesta andra EU-länders genom att det innefattar arbetsuppgifter som kräver en djupare kunskap om diagnostik och behandling av hälsorelaterade problem i alla åldrar. Detta innebär att merparten av personer med de stora folksjukdomarna och hälsoproblemen, inkluderande de psykiska besvären, har sin läkarkontakt enbart med allmänläkare. Ytterligare en skillnad är att distriktssköterskor och andra yrkesgrupper i Sverige utför arbetsuppgifter som i vissa andra EU-länder görs av läkare. Möjligen skiljer sig också förhållningssättet i det dagliga arbetet, där svenska patienter förväntar sig en delaktighet och information i högre grad än i en del andra EU-länder.

I ett genomsnittligt svenskt allmänmedicinskt specialistarbete ingår att prioritera utifrån medicinsk angelägenhetsgrad, växla mellan korta, akuta besök, längre samtal och hembesök samt att under lång tid kunna följa en individs olika hälsoproblem och i bedömningen av dessa kunna väga in personens hela livssituation. På de allmänmedicinska mottagningarna finns i regel utrustning för smärre operationer och olika typer av undersökningar som i många andra länder utförs på sjukhus eller på andra specialistmottagningar. Adekvat remittering till andra specialister innebär därför remittering först vid frågeställningar där speciell utrustning krävs eller vid ovanliga eller svårbehandlade tillstånd där annan specialistkompetens är nödvändig. För exempel på remitteringspraxis se www.viss.nu.

I arbetsuppgifterna ingår också grundläggande barn- och mödrahälsovård, förebyggande och rehabiliterande arbete, myndighetsuppdrag samt intygsskrivande av olika slag. Läkarsvar för särskilda boenden (ofta för personer med neurologiska skador eller utvecklingsstörningar) samt vård- och omsorgsboenden är vanligt förekommande. Arbetet sker i samarbete med andra yrkeskategorier, med verksamheter under annan huvudman och med andra instanser i samhället.

Utbildning och handledning av såväl blivande läkare på alla utbildningsnivåer, från grundutbildning till specialiseringstjänstgöring, som elever inom andra hälso- och sjukvårdsyrken är en viktig arbetsuppgift.

Svensk primärvård förväntas idag tillämpa kunskapsbaserad vård, vilket ställer krav på fortlöpande verksamhetsutveckling, där metoder som visats vara mindre effektiva ersätts av bättre. En viktig del av det allmänmedicinska specialistarbetet är därför systematisk kvalitetsutveckling och egen fortbildning utifrån verksamhetens behov.

Några exempel på vanligt förekommande arbetsuppgifter utifrån ämnesområde:

Akut omhändertagande av svårt sjuka eller skadade personer.

Diagnostik, behandling samt vid behov adekvat remittering av vanligt förekommande hälsoproblem som andningssvårigheter, bröstsmärtor, buksmärtor, feber, infektioner, ryggsmärtor, besvär från rörelseapparaten, svimning, sömnrubbningar, trötthet, viktnedgång, yrsel, nedstämdhet samt oro och förvirring.

Barnaårens speciella hälsoproblem

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- barnårens vanliga hälsoproblem
- barnårens sjukdomar
- barnolycksfall

Barnhälsovård (BVC)

Blod och blodbildande organ

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- anemier
- leukocytos
- lymfkörtelsvullnad
- sänkestegring
- infektionsbenägenhet
- blödningsbenägenhet
- trombosbenägenhet
- maligna tillstånd

Bilddiagnostik, laboratoriemedicin och klinisk fysiologi

- adekvata beställningar utifrån förväntad nytta, kostnader och tillgängliga alternativ
- tolkning och värdering av undersökningsresultatets kliniska betydelse

Hjärta och kretslopp

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- avvikelse från normalt blodtryck
- ischemisk hjärtsjukdom
- hjärtsvikt
- hjärtarytmier
- klaffel och sjukdomar i aorta
- sjukdomar i perifera artärer och vener
- cerebrala cirkulationsrubbingar
- DVT och lungemboli

Förebyggande av hjärt-kärlsjuklighet

Utförande och tolkning av Ekg, 24-timmars blodtrycksmätning samt dopplerundersökning av perifera blodkärl

Hormonsystem och metabolism

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- diabetes mellitus
- metabolt syndrom
- rubbing av tyroideafunktionen
- struma
- blodfettrubbingar
- rubbing av binjure-, bisköldkörtel- och hypofysfunktion
- benskörhet
- porfyri, hyperurikemi, feokromocytom

Huden

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- klåda
- utslag
- akne och rosacea
- infektioner, infestationer och bett
- allergiska reaktioner
- kroniska sår
- pigmentförändringar
- kroniska hudsjukdomar
- maligna förändringar
- hår- och nagelsjukdomar

Borttagning av födelsemärken och ytliga tumörer som lipom och aterom

Kirurgisk behandling av nageltrång

Stansbiopsering

Farmakologi:

- anpassning av läkemedelsbehandling efter individens medicinska behov samt nationella och regionala rekommendationer
- optimering av antibiotikaanvändning utifrån såväl individens som samhällets behov
- insättande och uppföljning av läkemedelsbehandling vid flertalet kroniska sjukdomar såsom hypertoni, astma och psoriasis
- utsättande av behandling när indikation inte längre föreligger
- värdering och optimering av multifarmakologisk behandling vid komplexa sjukdomstillstånd eller där flera vårdgivare är inblandade
- terapikontroll vid exempelvis blodförtunnande behandling med Waran

Infektioner

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- virala och bakteriella infektioner i luftvägarna
- utredning av frekventa sjukdomsfall i familjer, på daghem eller lokalsamhälle
- bältros och därmed följande smärtproblematik
- Borrelia
- mag-tarminfektioner
- sexuellt överförda sjukdomar (inkluderande smittspårning)

Kvinnliga könsorgan och bröst

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- gynekologiska besvär och sjukdomar hos kvinnor i olika åldrar
- nedsatt libido
- knöl i bröstet
- sexuellt överförda sjukdomar (inkluderande smittspårning)

Smearprovtagning

Preventivmedelsrådgivning

Grundläggande mödrahälsovård

Lungor och luftvägar

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- nästäppa och -blödning
- hosta och heshet
- snarkning och sömnapné
- luftvägsinfektioner
- allergiska reaktioner
- astma inkluderande akutbehandling
- KOL
- maligna tillstånd

Utförande och tolkning av spirometri

Manliga könsorgan

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- hudförändringar på penis och förhudsbesvär
- inflammation i testiklar eller bitestiklar
- bråck och testikelretention
- sexuellt överförda sjukdomar (inkluderande smittspårning)
- impotens och erektil dysfunktion
- prostatabesvär
- maligna tillstånd
- skador

Preventivmedelsrådgivning

Matsmältningsorganen

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- malabsorbtionstillstånd och födoämnesintolerans
- dyspepsi, refluxbesvär, magsår
- sjukdomar i gallvägar, lever och bukspottkörtel
- besvär från, och sjukdomar i, tarmarna
- gastroenteriter
- parasitsjukdomar
- maligna sjukdomar

Prokto-/rektoskopi

Muskuloskeletala systemet

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- smärta och värk i nacke, rygg, axlar eller andra leder
- smärta i senfäste eller muskel
- reumatiska sjukdomar
- artrit
- artros
- akuta skador
- överbelastningstillstånd
- medfödda skador och förändringar
- restillstånd efter polio

Ledpunktion och -injektion.

Nervsystemet

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- symtom från nervsystemet som ex vis huvudvärk, kramper, pareser, känselrubbingar och yrsel
- demens
- andra neurologiska sjukdomar som exempelvis MS, Parkinsons sjukdom, epilepsi, infektioner och tumörer
- huvudvärk
- kronisk smärta och neuralgier
- oro för hjärntumör

Njurar och urinvägar

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- cystit och andra infektioner
- miktionsbesvär
- urininkontinens
- avflödes hinder och stensjukdom
- nedsatt njurfunktion
- maligna tillstånd

Psykiska hälsoproblem och beteendestörningar

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- ångest och oro
- nedstämdhet, depression
- somatiseringstillstånd
- sömnbesvär
- krisreaktioner
- personlighetsstörning
- förvirring och demenssjukdomar
- vanföreställningar och hallucinationer
- ätstörning

- posttraumatiskt stressyndrom

Bedömning av suicidrisk

Riskbruk, missbruk och beroendeproblematik

- Förebyggande insatser mot, diagnostik och behandling av missbruk exempelvis av alkohol, tobak, läkemedel och narkotika
- Rökavvänjning
- Utfärdande av intyg och myndighetsuppdrag
- Samverkan med socialtjänst

Rehabilitering

- Identifiering av rehabiliteringsbehov
- Samarbete med sjukgymnast, företagshälsovård och försäkringskassa m fl
- Utfärdande av intyg för socialförsäkring, arbetsförmedling mm.

Skador och olycksfall

- akut bedömning och omhändertagande av större skador inför transport
- suturering av mindre sårskador

bedömning, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- akuta skador på rörelseorganen
- olika former av bett
- förgiftningar
- termiska skador
- skador orsakade av främmande kropp eller frätande ämnen
- anoxiska skador

Vård i livets slutskede

- palliativ behandling
- samverkan med anhöriga
- samordning av vårdinsatser

Ögat

Diagnostik, behandling och vid behov adekvat remittering av:

- det röda ögat
- ögonlockssjukdomar
- ögonskador som exempelvis borttagande av främmande kropp och behandling av s k svetsblänk
- trauma i ögonregionen
- ögonpåverkan av systemiska sjukdomar

Bedömning av synnedsättning

Örat

Diagnostik, behandling och någon gång remittering av:

- infektioner och inflammatoriska tillstånd
- näsblödningar
- öronutlöst yrsel
- skador och främmande kroppar
- tinnitus

Bedömning av hörselnedsättning

November 2010-11-07

Eva Jaktlund
Ordförande SFAM
eva.jaktlund@sfam.se